СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 150. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 30 червня 1933.

VOL. XLI. No. 150. Jersey City, N. J., Friday, June 30, 1933. THREE CENTS.

БАНКИР КАН НЕ ПЛАТИВ ПОДАТКІВ ЗА ТРИ ОСТАННІ РОКИ

ВАШИНГТОН. — Отто Г. Кан, банкир світової слави, президент відомого банкового дому „Кун, Леб, Ко.", зізнав перед сенатським банковим комітетом, що він не платив доходового податку в 1930, 1931 і 1932 році.

Заявив теж, що він не визнається на податкових справах та що тими справами займається його урядовець. Зазначив тільки те, що його компанія мала за ті останні роки великі втрати. Канови звертали увагу, що податковий уряд завертав його податкові зголошення, бо їх виготовлено в такий спосіб, що повідтягано суми, від яких треба було платити податки.

ПРОТИ ДІТОЧОЇ ПРАЦІ В ТКАЦЬКІМ ПРОМИСЛІ.

ВАШИНГТОН. — Представники ткацької промисловости погодилися на те, щоби не допускати у своїх підприємствах до праці дітей нижче 16 років.

Тепер іде ще про те, щоби зменшено дні праці. Промисловці домагаються 40-годинного тижня праці, а Американська Федерація Праці обстоює 30-годинний тиждень праці.

МОКРІ ПЕВНІ ПОБІДИ НА ПОЛУДНІ.

ВАШИНГТОН. — Вест Вірджінія і Каліфорнія заявилися за знесення прогибіції, вибираючи на конвенцію у подавляючій більшости мокрих делегатів. Значиться, що маємо вже 16 стейтів, які є за знесення прогибіції. Вест Вірджінію зачисляють до полудневих стейтів, які твердо обстоювали досі прогибіцію. Супроти того, що сентимент у Вест Вірджінії змінився, мокрі є певні, що тесаме станеться й з іншими полудневими стейтами.

ВОЛСТЕД ВТРАТИВ ДЖАБ.

МІННЕАПОЛІС (Мінн.). — Андру Волстед, котрого імя звязане навіки з „актом Волстеда", себто з прогибіцією в Америці, втратив джаб як прогибіційний дорадник. Федеральний уряд звільнив його зі служби через потребу заведення ощадностей.

ЗВІЛЬНИЛИ ПРОГИБІЦІЙНОГО АДМІНІСТРАТОРА.

НЮ ЙОРК. — У Ню Йорку, як і по інших містах, зменшено число прогибіційних урядовців на половину. Між тими, що їх звільнено, знаходиться теж Андру Мек Кембел, прогибіційний адміністратор, котрий заявив Гуверови в 1930 р., що він певний, що прогибіцію можна переформувати.

ЗЛОДІЇ ПРО ЗЛОДІЙСЬКЕ ЖИТТЯ.

ШІКАГО. — Заходами „Амерікен Асосіейшен фор ди Едвенсмент оф Саєнс" заарановано виклад професійного злодія про злодіїв і їх ремесло. Прелегент викладав під прибраним іменем як „Френк Смит". Прислухувалися тому викладови самі вчені.

Професійний злодій розповідав про життя злочинців з півсвіта, а зокрема обговорив „злодійську етику". Він підкреслив, що злодії живуть „громадою". Одиниця краде, але ділиться завжди украденим добром з громадою. Зате громада завжди боронить одиницю, якщо вона в клопоті, спричиненім через злодійство. Злодійські громади не конкурують, а розмежовують поле своєї діяльности. Деякі громади „фіксують" полісменів і можуть спокійно „оперувати" по певних залізницях, двірцях і т. п. Злодії мають часами приятелями порядних людей. І є для них добрими й вірними. Але називати уважають і своїх знакомих як „сокерс". Злодії, якщо мають родини, виконують своє ремесло здалека від дому, так, що діти нічого про це не знають. Прелегент оповів, що знає одного зі злодіїв, котрого дочка саме тепер скінчила каледж, не знаючи нічого про те, чим її батько займається.

НАУКА З МИНУЛОГО.

ҐРЕНД РЕПІДС (Мішіген). — Сенатор Капер з Кензас запевняв представників реклами, що часи змінились уже на ліпше та є гарні вигляди для реклями. Він казав, що теперішні часи вимагають геройчних зусиль, щоби направити лиха минулого. Він певний, що буде зроблено багато помилок, але не буде повороту до того, що було. Давних помилок не повторить.

НЕМА РАТУНКУ ДЛЯ ЖИДІВ У НІМЕЧЧИНІ.

НЮ ЙОРК. — Повернувший з Европи д-р Генрі Московіц каже, що Жиди в Німеччині є виставлені на цілковиту руїну. Коло 50,000 Жидів опустили Німеччину, а решта позбавлена праці.

ДУМАЮТЬ ПРО ЗАХИСТ ДЛЯ ЖИДІВСЬКИХ УТІКАЧІВ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Хаїм Вайцман, бувший президент Світової Сіоністичної Організації й президент жидівського університету в Палестині, doраджує збудувати в Палестині кольонію для 250,000 Жидів, котрі будуть приневолені втікати з Німеччини. На таку акцію треба принаймні $25,000,000. Гроші ті повинно зібрати жидівство.

ЗАПОВІДАЄ ЗАКОЛОТ НА СХОДІ ЕВРОПИ.

НЮ ЙОРК. — Николас Рузвелт, бувший посол до Угорщини, вернувшися з Европи, заповідає, що незабаром прийде до нової війни на Сході Европи.

МОСКВОФІЛЬСЬКІ БАНКРОТИ.

„Центральний Совет Русской Селянской Організації" (РСО) у Львові розіслав довірочний обіжник до решти москвофілів, в якому бє на алярм, що „Русский Голос" і „Земля і Воля" стоять над пропастю і що їм грозить ліцитація з причини невирівнаного довгу в сумі 4,700 злотих. Тому нехай, каже обіжник, після одержання обіжника вишле негайно чекомо по 25 зол. до 10 червня, щоби зібрати квоту 6,200 злотих, потрібну на заплачення довгів.

19-ЛІТНЯ СЕСТРА МИЛОСЕРДЯ ТРУЇЛА ХОРИХ.

Бельгійські часописи повідомляють, що в одній клініці біля Намуру викрили дуже жорстокий спосіб цілої низки вбивств хорих. В тій клініці вмирало багато хорих у дуже загадочних обставинах. Згодом вдалося викрити, що вбивств доконувала 19-літня сестра милосердя. У слідстві виявилося, що вона давала хорим з чорною кавою дуже сильні мірки морфіни, з люті, що хорі будили її серед ночі і не давали їй спокійно спати.

ЖІНКИ НА РАТИ.

Кріза дається в знаки всім царинам заробітку і платні. Нічого дивного, що у південній Сербії, в околиці історичної місцевости Косово, купується сьогодні жінки — „на рати"... В давніших часах молодець, що женився, платив батькам відразу більшу квоту, але сьогодні не в силі подолати тому завданню і платить цю суму в 4 ратах. Давніше платили за „добру жінку" в Сербії 4,000 — 5,000 злотих. Під нинішній мент, сума ця змаліла і тепер заплата хитається між 600—1,000 злотих. Суму цю платить зять батькам дружини в чотирох ратах. І щойно коли заплатить уже цілу суму, жінку вважається власністю мужа. Коли хтось не заплатить на час устійненої суми, то тоді приходить батько з братами й узброєні в буки відбирають незаплачену жінку.

ВБИЛИ СВЯЩЕНИКА.

В Пшибилівці (пов. Ряшів) бандити ограбили касу рим. кат. парохії та вбили 71-літнього о. Хмуровича.

ВІДКРИТТЯ ПАМЯТНИКА О. М. ВЕРБИЦЬКОГО.

Яворівське „Українське Слово" повідомляє, що влада вже дозволила на поставлення памятника на могилі о. М. Вербицького в Млинах, композиста нашого національного гимну. Комітет, добувши по кількох роках заходів дозвіл на поставлення памятника, приготовляє святочне відслонення його на половину липня ц. р.

РОЗКОПКИ В ПОМПЕЇ.

В околиці Помпеї археольоги, що почали відвалювати розкопувати шари землі, нанесеної колись вибухом Везувія, знайшли останніми днями нові місця майже еперед 2,000 літ. Відкопали шинок, де колись збиралися моряки, посуду на вино, перстені та ковтки, що імовірно належали до власниці цього шиночку.

З НЕНАВИСТИ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Щоб оминути військову службу, Микола Осташук з Зеленої, надвірнянського повіту, дав собі відрізати два пальці; допоміг йому до цього Дмитро Савчук.

ЗА ЛИХВУ.

На днях берегівська (Закарпаття) жандармерія арештувала Жида Гершковича з села Осої, котрий уже кілька років провадив лихву між тамошнім населенням. Між іншим старався дістати одному селянинови пашпорт до Бельгії. Звязані з тим видатки не виносили більше як 70 корон, а він взяв від селянина майже ціле майно, т. є 9 штук овець. Цікаво, що коли покривджений зголосив Гершковича місцевій жандармерії, вона навіть не переслухала Гершковича. Слідство зробила щойно жандармерія, назначена краєвим судом з Берегова.

ЯК ШАНУЮТЬ НАШУ МОВУ.

В Ільниці (Закарпаття) є 95 процентів українського населення, але, не зважаючи на те, на почтовім уряді ніколи не бачимо вивісок, написаних мовою того населення. Є там вивіски писані в чеській, словацькій, а навіть у німецькій мові. Панове, пора би вже научитися мови того населення, між котрим живете! — („Укр. Слово")

ПІД РУМУНСЬКИМ ПОСТОЛОМ.

У Чернівцях засновано Український Театр, який щораз краще розвивається та вже дає сталі вистави. По селах і місточках зеленої Буковини починає пробуджуватися культурно-просвітянське життя і селяни рвуться до праці в читальнях. За приміром українських земель і на Буковині почалась інтензивна боротьба з алькоголем і щораз частіше стрічаємо в пресі заяви здержання від алькоголю.

НЕСАМОВИТА МАНДРІВКА ТРУПА В МІШКУ.

В шпиталі в Стрию помер Іван Головач. Щоби не заплатити шпитальної оплати, рідня викрала тіло Головача. Як то ще подекуди водиться, по дорозі вступили до коршми, а трупа залишили в мішку на фірі. В міжчасі надійшли якісь селяни. Мішок, що лежав на возі без ніякого догляду, зацікавив їх. Помацавши, думали, що то мясо, яке й вирішили вкрасти. Отже забрали мішок і чимскорше відійшли. Однак, як вони здивувалися, коли вдома замість мяса знайшли — трупа. Залякані, запхали труп чимскорше до мішка, завезли до міста і залишили на вулиці. Рано знайшли переложі мішок з трупом і повідомили про це поліцію. Згодом ціла справа вияснилась, а на виновників, що викрали трупа зі шпиталя, вплинув до прокуратури позов.

КУЛЬТ УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОЇВ.

В ночі вивісив хтось у Тартакові, пов. Сокаль, знимки полеглих чотирох учасників нападу на почту в Городку біля Львова з відповідними написами. Віднажних справників, хоч їх пильно шукали, не зловлено.

ВЕЛИЧЕЗНА КРАДІЖ У ПОСПІШНОМУ ПОЇЗДІ.

На залізничій лінії Варшава—Катовиці доконано в поспішному поїзді великої крадіжі. Варшавський купець, Мотак Ґрінберг, їхав разом в одному переділі з дуже елеґантною парою, мабуть подружжям. Ця власне пара приспала його занаркотизованими папіросами і забрала Ґрінберґови всі гроші. Ґрінберг мав 1,000 долярів, 900 англ. фунтів і 10,000 злотих. Поліційне слідство не дало ніякого висліду.

РАБ У РЕВЕРЕНДІ.

Трапився в Городку Ягайлонським цікавий випадок. До о. Ю. Малого, сотрудника в Городку, привезено з передмістя дитину до охрещення. Коли о. Малий почув, що мати дитини є римо-католичка, накинувся на неї, як вона сміє нести дитину до церкви, коли її обовязком є хрестити дитину в костелі. Не помогли вговорювання матері, що вона почуває себе Українкою, о. Малий не дав до себе говорити і дитини не хотів хрестити. Щойно рішуче становище батька зневолило о. Малого охрестити дитину в церкві.

ПРАЗЬКІ ВЧИТЕЛІ ПРОТИ МАЛЮВАННЯ ЛИЦЬ І УСТ.

У Празі, як і всюди, дуже поширене між жінцтвом малювання лиця, уст, фарбування волосся, полірування нігтів та ондуляція (кучерявлення волосся. Дійшло вже до того, що ця пошесть поширилася і між 10-літніми шкільними дівчатами. Вчителі жадають, щоби видати належні розпорядки в ціли поборювання того зла серед молоді.

ВБИВСТВО НА ВЕСІЛЛЮ.

Цими днями доконано в селі Дуньковичі, пов. Ярослав, гидкого вбивства. Весілля Івана Кокота в Дуньковичах згромадило багато молоді з того села, а крім цього прийшло багато молоді з околичних сіл. На тлі ненависти прийшло між парубками з села Дуньковичі і Ніновичі до суперечки, яка згодом перемінилася в бійку, у висліді якої заколили ножами на смерть Івана Семчишина зі Сколошова.

НА МОГИЛІ ВІТОВСЬКОГО.

Щорічно святкує українська кольонія в Берліні на Зелені Свята память жертв боротьби за волю України жалібними сходинами й панахидою над спільною могилою полковника Вітовського й сотника Чучмана. И цього року „Українська Громада" віддала поклін незабутним тіням наших героїв і зложила вінок на могилі. Самуж панахиду прийшлося відложити на кінець місяця, бо парох Берліна, о. д-р Вергун, мусів на Зелені Свята виїхати на посвячення прапора до Ліберця, куди його вже давніше запрошено.

УСПІХ ПІАНІСТА УКРАЇНЦЯ В БУДАПЕШТІ.

Мадярські часописи повідомляють, що 17. V. на міжнародних фортепіянових Лістових змаганнях у Будапешті другу нагороду князя Павла Естергазого у висоті 3,000 пенґів дістав молодий український віртуоз Тарас Микиша, учень високої музичної школи у Відні.

ЛЯХИ АРЕШТУВАЛИ БУВШОГО СЕНАТОРА О. Ю. ТАТОМІРА

З НИМ АРЕШТОВАНО ТАКОЖ ЙОГО ДВОХ СИНІВ І ДВОХ СЕЛЯН ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польська державна поліція арештувала бувшого сенатора до польського сойму, українського пароха в Лужку коло Старого Самбора, о. Юліяна Татоміра. З ним арештовано також двох його синів та двох селян.

Всіх арештованих відвезено до Самбора. Перед арештом поліція перевела докладну ревізію в помешканню о. Татоміра та в селян, але нічого обтяжуючого не знайшла. Очевидно, що всіх арештовано на основі загального польського терору проти українського націоналізму як активних націоняльних діячів.

Тепер різні поліційні аґенти шукають обтяжуючого матеріялу, щоб на його основі поставити під суд усіх арештованих. Це стало загальною системою польського „правосуддя" на українських землях. Зпочатку арешт, а потім уже „докази вини".

ЖАХАЮТЬСЯ ТІНИ ПЕТЛЮРИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Большевики на Україні готуються перевести знову „чистку" своєї партії. Тепер вони вибирають комісію для „чистки" партії, але стрічають великі труднощі. Вже 75% кандидатів на членів комісії „чистки" вищий орган партії і чека відкинули як ненадійних комуністів.

Большевики тепер стережуть особливо того, щоб у партію та в комісії „чистки" не попали українські „петлюрівсько-самостійницькі" елементи, які все більше просякають у комуністичну партію на Україні. Большевики бояться того, що в місцеві партійні, адміністративні та господарські органи на Україні ввійшло багато „петлюрівсько-буржуазно-націоналістичного елементу", який провадить боротьбу з московським централізмом.

Відпоручник Сталіна, новий партійний диктатор України, Постишев, має тепер своїм завданням „розукраїнщити" Україну, щоб знищити в ній сепаратистичні течії. Це має перевести комісія „чистки", якої большевики не можуть скласти й тому „чистку" відложено на пізніше.

ГІНДЕНБУРҐ ПОКЛИКАВ ГІТЛЄРА ДО РАПОРТУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Президент Гінденбурґ закликав до себе в маєток Нойдек канцлера Гітлєра, щоб той дав йому пояснення в справі розвязання націоналістичної партії та боротьби з церквами, яку розпочав Гітлєр. Тому покищо резиґнації бувшого лідера партії націоналістів, міністра Гуґенберга, президент Гінденбурґ не приняв, поки не побачиться з Гітлєром.

БОЛДВІН ЛИШИВСЯ ЛІДЕРОМ КОНСЕРВАТИСТІВ.

ЛОНДОН (Англія).—На великому мітінґу консервативної партії Черчіл старався скинути з лідерства Болдвіна. Він атакував Болдвіна за політику уступок, яку уряд на чолі з Мек Донелдом провадить тепер в Індії. У цьому уряді Болдвін є фактичним диктатором.

Болдвін з успіхом відбив усі напади, не зважаючи на те, що Черчіла підтримував гарячо старий лорд Карлсон. Зібрані значною більшістю голосів ухвалили довіря Болдвінови, як лідерови партії. Всеж кажуть, що тепер накреслився розлам у консервативній партії.

ФРАНЦІЯ НЕ ВИТРИМАЄ ЗІ СВОЇМ ФРАНКОМ.

ПАРИЖ (Франція). — Не зважаючи на всі старання французького уряду втримати золотий мірник франка, з поінформованих джерел доносять, що Франції таки доведеться відмовитись від теперішньої стабілізованої вартости франка й допустити пониження його курсу. Таким чином Франція не встане перемогти американської фінансової політики, розрахованої на обнижения ціни паперового доляра.

Деякі економісти кажуть, що відмова від золотого мірника Франції та інших держав, які тепер ще його зберігають, приведе до світової фінансової руїни й валютного хаосу.

ЦІНИ В АМЕРИЦІ ПІШЛИ ВГОРУ.

ЛОНДОН (Англія). — Лондонський „Таймс" подає, що ціни на різні сировці та фабрикати взагалі почали рости на світових ринках, а в Англії зокрема. Та в Америці ціни почали зростати на кілька відсотків скорше, ніж в Европі. Це пояснюється тим, що уряд Злучених Держав увесь час поспішається обнизити штучно вартість паперового доляра.

Деякі річи, як, наприклад, мідь в Америці піднялася в ціні на 62%, цукор на 24%, пшениця на 34% й т. д. Дорожнеча на фабрикати та сировці й харчові продукти в Злучених Державах послідовно зростає, в той час, як ціни на це все поза Америкою не так скоро піднесуться, а в державах з золотою валютою навіть ще обнижуються.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинoке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИДБАЙМО НОВИХ ЧИТАЧІВ.

В іншому місці цього числа „Свободи" адміністрація оголошує оферту для намірених передплатників. Адміністрація дозволяє тим, що протягом липня й серпня пришлють річну передплату на „Свободу", вибрати собі з книгарні „Свободи" книжок на суму двох долярів. Хоча ця оферта відноситься, видимо, до не-членів, бо члени дістають ґазету правом свого членства, то всетаки ця оферта важна й для членів.

Подаючи цю оферту, адміністрація „Свободи" мала кілька цілей на оці. Перша ціль — поширення ґазети. Поширення ґазети на більше число читачів значить скріплення ґазети. Що правда, наша ґазета перевищує числом читачів інші українські ґазети, але розмірно до числа нашої іміґрації число читачів, коли його зрівняти з іміґраціями інших народів, остається все ще позаду.

Має це далекосяглі наслідки для самої ґазети. Кождому відомо, що ґазета, яка має багато читачів, може поставити ґазетне діло в себе багато краще, ніж ґазета, яка має читачів менше. Тому читач, котрий старається щось зробити для поширення любої йому ґазети, робить добре не тільки для ґазети, але й для себе самого, бо тим ще більше поправляє свою ґазету.

Число читачів має теж важне значіння для нас, як народу. Можемо ми не дбати про славу народу, що має велику пресу, хоч у нинішніх часах інші народи по цьому судять, а нам не може бути легкодушним, як нас інші судять, всетаки йде тут про багато більше слушну справу: йде про те, що без ґазети широкі круги нашої іміґрації лишаються без того духового корму, яким являється преса. Без преси нині нема свідомого народу. Преса являється першим зцілюючим чинником у кождого народу. Щойно на пресі будується нині зґуртування людей у товариства, партії, народи. Тому справа поширення нашої ґазети важна для нас як Українців, і для нас, членів Українського Народного Союза. Серед тих наших іміґрантів, які ще нашої ґазети не читають, є будучі свідомі Українці та будучі члени Батька-Союза.

Тому то лежить в інтересі наших читачів та членів Союза постаратися про поширення ґазети серед тих кругів нашої іміґрації, які ще ґазети не знають. Щоби членам і читачам це було лекше зробити, адміністрація дає спеціяльну оферту, дозволяючи новим передплатникам вибрати собі з книгарні „Свободи" книжок на повну суму двох долярів. Це облекшує роботу всім тим, яким лежить на серці добро нашої преси, орґанізації й народу.

З ГОЛОСІВ СТАРОКРАЄВОЇ ПРЕСИ.

НАЦІОНАЛІСТИ ПРО ЦЕРКВУ.

В часописі „Наш Клич" з 30 квітня наведено резолюцію молоді, в якій зясовано її відношення до релігії. Ця резолюція така:

„Українське студенство признає, що християнська релігія взагалі й католицька зокрема має великі морально духові цінности, що можуть лягти в основу морального виховання українського народу, коли їх будеться розуміти й оцінювати під кутом добра української нації".

Умовність цеї резолюції назвала католицька „Мета" найчистішою апостазією. На це відповідає „Наш Клич" у статті „Гроби побілені", в якій стверджується, що українське студентство, серед якого є і греко-католики й православні й інші, розглядаючи справу релігії й церкви в суспільній площині, з чисто політичного становища, поставилося до неї цілком позитивно, і то чинно прихильно. Націоналістичне студентство дало, кажеться далі в статті, в згаданих резолюціях вислів свому твердому переконанню, що нема суперечности між добром української християнської церкви, зглядно церков, і добром української нації, що інтереси тих двох чинників є збіжні й однозгідні.

КОЛИ ЗАХОДИТЬ НЕБЕЗПЕКА?

Та діяння людей, що визнають християнську релігію, може бути шкідливе для даного, в тім випадку українського народу. А це буває тоді, коли, наприклад, „в імя релігії проповідується серед народу потребу й конечність політики рабства й капітуляції", коли „в імя релігії хочеться перепачкувати в громадянство політичні, опортуністично-угодовецькі погляди".

ДОБРО ВЛАСНОЇ НАЦІЇ — НАЙВИЩИЙ ЗАКОН.

„Українські націоналісти завсіди й усюди ставлять добро власної нації як найвищий закон. Хтож говорить і робить інакше, той шкідник! І того поборюємо рішучо й безоглядно. А коли „Нова Зоря" (редактор д-р О. Назарук) наївно запитує націоналістів: „І ви Галичани?" (цебто: ви греко-католики й хочете співпрацювати й з православним і з іншим українським духовенством?!), то ми відповідаємо: Ні! Ми Українці! І для нас не є цілим світом та дорогим лише галицький загумінок, але ціла Соборна Україна. Український націоналістичний табор, серед якого є визнавці ріжних християнських культів, ставиться до християнської релігії й церкви чинно-прихильно й подає українському духовенству свою сильну руку до співпраці у справах морального виховання українського народу, коли тільки духовенство дбатиме про добро цього народу, а не вислуговуватиметься свідомо чи несвідомо, вільно чи поневільно, чужо-ворожим націям та інтересам. І коли хтось таке становище націоналістів до християнської релігії й церкви та вимогу ділати завсіди для й під кутом добра власного народу називає безбожництвом і відступництвом — той є дурень і клеветник. А коли націоналісти через таке поставлення справи є „апостатами" і „безбожниками", то чому архикатолики з „Мети", „Нової Зорі" та їх сателітів не проклекнуть, наприклад, **Вячеслава Липинського?!** Ми є проти монархістично - клясократичної ідеольоґії В. Липинського, але за неї є наші „католики" ріжних відтінків і зпід стягу „Мети", „Нової Зорі" та інших католицьких орґанів. В „католицьких" „Дзвонах" передруковується цілі уступи з писань Липинського. Його вважають наші „католики" за великого вчителя й праведника та кажуть (на сторінках своєї преси) в нього вірувати й за ним іти. У великодному числі „Мета" реклямує недавно видану вдруге книжку В. Липинського п. н. „Релігія й Церква в історії України".

ЛИПИНСЬКИЙ ПРО РЕЛІГІЙНУ ЄДНІСТЬ.

„В цій книжці цей ревний католик, якому ніхто ніколи не закинув ніякої єресі, ні безбожництва, пише між іншим таке: „Треба змагати до української релігійної єдности на східньо-українських землях у сфері релігії православної, а в Галичині в сфері релігії греко-католицької" (ст. 63). А на питання: „Але якже з цим фактом нашої релігійної, і що за тим іде, духової та культурної ріжнородности, — погодити наші змагання до національної, отже знов таки духової, культурної, а значить перш за все релігійної — єдности?" Липинський відповідає: „Тут є дві цілі. Одна — це зеднання церков... Воно переростає сили й можливости не тільки нашої нації, але може навіть всіх християнських націй, разом узятих". А далі цей же Липинський пише: „І не тільки як римо-католик, але й як Українець думаю, що бажання здійснити ту ціль нашими силами українськими, бажання сполучити „людською радою" в одну західню чи східню церкву всіх православних і всіх католиків на Україні треба вважати гріховною гордістю та загоністю людською. Особливо, коли до цієї „ради людської" додати ще мотиви матеріяльні, політичні й почати блюзнірсько надужувати „діла Божого" для скріплення наприклад, впливів „уніятських галицьких національних демократів на Волині", або навпаки" (ст. 67). А далі читаємо в Липинського таке:

„Отже, щоби бути Українцями й щоби була Україна, держімся кождий своїх традицийних основ, своїх корінів, а одночасно на ґрунті цієї традиції змагаймо до гармонійного наближення себе до наших земляків другої церкви, другої культури".

До цього додає „Наш Клич" таке:

„Так пише Липинський. А ці його слова — щож це іншого, як не „потреба і конечність співпраці з українським духовенством ріжних християнських культів" — як це сформували націоналісти. А щож це іншого, як не розуміння християнської релігії взагалі й католицької зокрема під кутом добра українського народу (розуміється з політичного становища). Ми проти ідеольоґії Липинського. Але ви, облудники й фарисеї з „Мети" й „Нової Зорі", коли вже кидаєте анатему за таке ставлення справи на націоналістів, то послідовно мусите це кинути її й на Липинського, як також на всіх віруючих і практикуючих католиків, що їм понад усе дороге добро української нації".

ПЯТНАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ

Отак називає соціялістична ґазета „Наша Громада" в Харкові в числі з 24 січня 1918 року большевицький уряд, створений у Харкові з наказу Москви. Отой уряд називався тоді „Центральний Ісполнітельний Комітет Советов Украйни", або в скороченню „ЦІКУКА". Ця „ЦІКУКА" була створена Москвою, щоб обдурювати український нарід, що це є радянський уряд незалежної України, який прийшов на зміну Центральної Ради.

Ґазета „Наша Громада" була орґаном партії українських соціял-революціонерів та соціял-демократів. Отже вона стояла далеко від закиду реакційности. Про ту „ЦІКУКУ" вона писала:

> З ґаласом і тріскотом зорґанізувався в Харкові Центральний Виконавчий Комітет Совітів України. Зорґанізувався не для жартів, а для „великої роботи", для боротьби за „революцію" на Україні. І відразу взявся за діло, запалив вогонь братовбивчої війни, полилася кров безвинно страждучого народу...
>
> Та інакше й бути не може. „ЦІКУКА" — цеж ніким не визнана влада Української Народної Републики... І почалася „робота" „оборони" революції й „волі" українського народу. Призначили „міністрів", які й мови української не знають, а не то щоб життя народу було їм знайоме. Бош і Люксенбурґ з Луганським — ось вам представники українського народу.

Всі три названі большевицькі „міністри" на Україні були з походження Жиди. Червона Москва, посилаючи на Україну своїх аґентів, не числилася ні з українською мовою, ні зі знанням ними життя українського народу, бо їй ішло про привернення України під владу московських сатрапів. Таксамо пізніше чорносотенна Москва не числилася ні з мовою ні зі знанням життя українського народу, коли через ґенерала Скоропадського висувала своїх аґентів на становище міністрів гетьманської влади, отих ріжних російських чорносотенців, які мали привернути Україну під владу майбутнього московського царя.

⁂

Кілька місяців пізніше, а саме 1 серпня 1918 року, напів урядова гетьманська ґазета „Відродження" в Київі писала:

> Натовпи чужої українському народови інтеліґенції в державні установи, наїзд у Київ, і взагалі на Україну, людей зайшлих, цієї „саранчі" з півночі, як бачимо, загрожує країні великою небезпекою. Це почувається вже в півофіційних колах і в пресі, яка протестує проти наступу „теплих" інопленеників в образі героїв колишніх петербурських канцелярій і департаментів.

Не зайво пригадати, що в тих часах уряд Скоропадського вислав був до Петербурга спеціяльного „консуля", який видавав українські пашпорти всім українським бюрократам та чорносотенним урядовцям, жандармам, бувшим ґубернаторам та ріжним темним діячам царського режиму. З тим пашпортами їх везли на Україну спеціяльними потягами нате, щоби вони ставали там на урядову службу й з гетьманської України будували „єдіну й неділиму" Росію. Тесаме робили передтим і після того большевики, посилаючи своє військо й своїх сатрапів комісарів з Москви. „Цікука" — це перший зорґанізований похід червоні Москви на завоювання України.

⁂

Таж сама урядова ґазета „Відродження", в числі з 12 травня 1918 року, висвітлює іншу сторінку діяльности гетьмана Скоропадського, подаючи отсю новинку:

> Делеґація офіцирів 2-го Польського корпусу (з району Канева) звернулася до гетьмана з привітанням і дякувала за можливість прогостювати на Вкраїні польським військам, яку (можливість) вони одержали в тих часах. Делеґація прохала, щоби гетьман доміг корпусови пересунутися до приєднання з І. корпусом, який тепер міститься в районі Могилева.

Отсе ті два польські корпуси, які були підчас гетьманства Скоропадського зорґанізовані Поляками на Великій Україні. Вони були вигодувані українським хлібом, узброєні й одягнені з українських запасів, а потім перевезені до кордонів Галичини українськими потягами, щоб по австрійській революції відразу стати до боротьби за польську державу й до боротьби проти Українців під Львовом. В той саме час українські військові частини австрійської армії, що були на Україні, заганяли далі від кордонів Галичини. Крім того Скоропадський особливо старався знищити вплив і значіння Українських Січових Стрільців, скаржучись Німцям на їх „революційний націоналізм".

При Центральній Раді Полякам було заборонено формувати на Україні свої військові частини.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 144 повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 1. липня, в год. 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та ул. Проситься кождого члена бути на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Буде також справоздання дел. М. Жуковського з конвенції У. Н. Союза. Проситься тих членів, котрі ще не виміняли своїх старих грамот на нові, нехай зголосяться на піврічнім мітінґу. Не явившийся на зборах член буде караний після статута. — Петро Бих, предс.; М. Жуковський, фін. секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Бесарабової, від. 47, повідомляє своїх членкинь, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 2-го липня, в годині 2-гій пополудни, в гали при 3-ій і Карбон ул. Обовязком є кождої членкині явитися на цей мітінґ, бо буде справоздання за 6 місяців і справоздання делеґатки з конвенції, як також справа депозитів у банку. Довгуючі членкині мусять вирівнати свої довги, бо інакше поступиться після статута. Не явившася членкиня буде карана після статута. — Уряд Відділу.

Г. КРАШАНКО.

НЕ ХОЧЕМО ЧУЖОГО!

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.
(КНЯЖИЙ ВІК).

—o— (10)

— На жаль, не всі так думають. Християнського духа є тільки бояри і міщани. І то не всі. Загал тільки зветься християнським. Йому байдуже, який піп хрестить його діти і який піп бере з нього десятину. Багатьом також байдужа особа князя. Коби тільки данини не були великі. Не багато таких, що хочуть мати князя з нашого роду, з крови Олега.

— Як Горославич хоче спровадити католицького князя, то я в Перемишли не багато вдію проти його наміру, бо народ ще не дуже твердий у православній вірі. Горославич збунтує народ проти мене, проти попів. Щоби люди не пішли проти католика в обороні православя; щоби зломити силу православного духовенства, зрадник відсвіжить ідольпоклонство. Борота казав мені, що від якогось часу така робота вже робиться тихцем.

— Всеж таки ви в Перемишли потрібні, щоби через вас ми все завчасу знали, що то в княжім дворі робиться.

— Я, очевидно, все буду знати більше, як звичайний смертельник поза княжим двором. Буду знати хоч би тому, що до князя все маю приступ. Я, і кождий мною висланий. Та про се, про що князь не скаже мені, бо сам не знає, я не багато буду знати. Горославич хіба не сумнівається, що православний епископ все буде ворогом католицького князя. Знаючи се, буде кувати зраду потай усіх православних, щоби не донеслося до православних попів, до православного епископа. На княжім дворі треба би мати якогось світського. Когось такого, що не велику увагу зрадника звертав би на себе. Когось такого, що вмів би добре жити з дворською челядю; що вміє видіти і вміє чути.

— Деж такого знайти тут наборзі? Як йому попасти між княжу челядь?

— Я таких людей, між якими знайшовсь би гідний і безпечний кандидат на нашого звідуна, цілком не знаю.

— А... а ваш братанич? — спитав Завада несміло.

— Гм... Міркую, що він був би добрий. Лиш біда в тім, що братанича епископа Горославич, як він справді затіває зраду, не впустить на княжий двір.

— Хтож там знає, що він ваш братанич! — крикнув Завада. — В Перемишли ніхто не знає, що такий є на світі. Чи тому два дни ви, його дядько, знали, що Стефан Бенько вже вернувся? Чи ви знали, що він в живих? Він якийсь час жив на Угорщині. Троха знає ту песю мову. Нехай зголоситься на княжий двір. Нехай скаже, що служив у війську сякого чи такого мадярського вельможі.

— Не збрехав би...

— Тим ліпше. Горославич зараз прийме його... Покищо ще не кажіть йому про се нічого. Завтра порадимося з Боротою, чи зробити се і як зробити.

Завада попрощався і вийшов. На порозі хати гукнув, щоби чура привів коня. Чуючи, що Завада відходить, прийшли попрощатися Жихор і Стефан. Подаючи Стефанови руку, Завада сказав:

— Не важся відїхати відси, не заглянувши до мене. Я старий, і такий молокосос не согрішить, як пошанує мене. Хто може знати, хто кому колись стане в пригоді. Не виключене, що колись я тобі поможу; не виключене, що ти мені.

Глядячи на Заваду, Стефан не видів його лиця, а гарне личко його доньки. Несміло відповів:

— Не відіду відси, не вдаривши перед вами чолом. Сего мені не треба пригадувати.

Другої днини пополудни прийшло шмаття Стефана. Він зараз переодягся. Зараз інакше виглядав. Владика тішився, що такого парубка покаже родині Завади. Поїхали до Завади. Стефан, котрий дуже багато чув про величезні багацтва Завади, здивувався, що його двір не такий то дуже панський. Не багато більший був як двір в Бенькові. Лиш стаєн і інших господарських будинків була велика сила. Сама хата ріжнилася від хати Стефана і від інших боярських хат найбільше тим, що хата Завади мала поверх. Очевидно, була деревляна. Мурована була тільки комора на цінніші річи.

Коли владика на чолі своєї дружини вїхав на подвіря перед хату Завади, з хати вийшов господар, ведучи праворуч жінку, ліворуч сина Святослава. На превеликий жаль Стефана, Ірина не була з ними. Дружину владики взяли під свою опіку двораки, епископа і Стефана Завада ввів у світлицю. Господиня ішла перша, за нею господар з епископом, за ними Святослав зі Стефаном. В світлиці привитала їх Ірина. Глянувши на Стефана, спаленіла, бо зараз пізнала того, що коли вона ішла до церкви, стояв на кладовищі і так довго призирався їй. Тепер Стефан знов забув себе, вдивляючися в дівчину. Вона по кількох словах привитання поклонилася владиці і відійшла з мамою.

З сусідньої кімнати вийшов Борота. Завада шепнув щось епископови до вуха і по хвили всі три щезли в тій кімнаті, з котрої вийшов був старий лицар.

— Нині знаю троха більше, — промовив Борота. — Відколи князь занедужав, бігають між Перемишлем і Угорщиною потайні ґінці. Горославич став до військової дружини князя приймати Мадярів. В Перемишли вже є кілька таких. Небезпечних для своїх намірів дружинників розсилає до місць, де вони будуть проти нього безсильні. Щоби до Перемишля не прийшов заскоро найближчий брат князя, Горославич обсадить своїми людьми городи на шляху між Перемишлем і Звенигородом. Ґарнізон у Вишни буде змінений. Військо, що прийде до Вишні на зміну, вже зібране.

— Чи князь справді такий недужий, що мусить вмерти? — спитав епископ.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

УМИРАЄ НАГЛОЮ СМЕРТЮ?

І знову два стейти прилучилися до тих, що покинули прогибіцію. Вест Верджінія стала у вівторок пятнацятим, а Каліфорнія шістнацятим стейтом, що заявилися за знесення прогибіції.

Це показує, що прогибіція вмирає багато скорше, ніж загально сподівалися.

НЕМА ТО ЯК ЗНАВЦІ!

У Лондоні кружляє анекдота про клопоти представника середньо-американської републики Панами на економічну конференцію.

Коли делеґат зголосився до Ґеольоґічного Музею, де відбуваються наради, придверник не пустив його, кажучи: „Панама? Тож не край, а канал. Кождий це знає".

Щось як за Україну сказав був, як кажуть, голова Інформаційного Бюра у Вашинґтоні: „Україна — хіба це край? Я гадав, що це музичний інструмент".

ВСЕ РОЗВИВАЄТЬСЯ.

В Колюмбійськім університеті в Ню Йорку відбулася цими днями конференція для виховання друкарів. На конференцію прибули понад сто делеґатів. Відкриваючи конференцію, Форест Ґрент, директор штук у нюйорських публичних школах, звернув увагу на великі поступи, які друкарська штука поробила в останніх роках.

Відповідно до його слів, хто не слідкував за цим розвоєм за кілька років, той певно лишається позаду поступу.

У той час, як професійні друкарі могли забувати штуку, люди, які не є професійними друкарями, навчилися багато, видаючи ріжні журнали й ходячи на відповідні курси.

СОНЯШНІ КУПЕЛІ — ЗАБОБОН?

Жансіон, професор медицини в університеті в Парижі, остерігає перед зловживанням соняшних купелей.

Людина, що виставляє себе на ділання соняшних промінів, — каже професор, — наражується не тільки на небезпеку соняшного удару, але й на поважні небезпеки недуг шкіри. Між іншим навіть на недугу рака. Каже він, що люди, які занадто довго побувають на сонці, як фармери й рибаки, часто приходять до шпиталів хорі на рака.

Отже неправдою є, що бувімто соняшного світла не можна мати забагото. І соняшного світла треба вживати в міру.

ПОСТУП ЛЕТНИЦТВА.

Відомий американський гуморист Бил Роджерз довідується від німецького летуна Удета, що німецькі летуни в останніх роках великої війни були забезпечені в легкопади та що ці легкопади вратували життя неодному летунови, якого літак був зістрілений. Бил Роджерз каже, що американська армія не завела в себе легкопадів, бо боялася, що ануж вони не будуть отвиратися.

Та часи змінилися. Тепер уже кождому летунови дають на плечі пакунок із звиненим легкопадом та учать, як його отвирати. Кажуть, що як ученик питає: „А що робити, як легкопад не отвориться?" — його навчають:

„Не журися! Як він не отвориться, то зголосишся до команди і дістанеш другий. Маємо їх цілі маґазини."

АДРЕСА ВИСТАВОВОГО КОМІТЕТУ В ШІКАҐО:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

9300 Cottage Grove Ave.,

Chicago, Ill.,

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

NOW THAT SCHOOL IS OVER.

The title of this article reads too much like an opening of an oft-repeated fatherly lecture concerning the various opportunities, in all their manifold and possible forms, which await the young scholar at the completion of a school year or a course. Allow me, therefore, at the very outset, to state that I occupy no such stage of advancement as would entitle me to give such a form of advice. On the contrary, I shall speak, concerning a vital matter, from the viewpoint of one who but a few years ago had completed his studies and who therefore is acquainted, at least to a degree, with the problem of the young American-Ukrainian students.

Let us assume you are about twenty years of age. Many of you have finished your studies and are about to enter the arena of life; while the more fortunate of you are planning to continue your studies in the fall. Still, no matter whether you have completed your studies or not, the same vexing promlem awaits you, **what shall I do?**

Being young and idealistic, you are not satisfied merely to exploit your talents just to make a living; on the contrary, you want to do something better than that, something big. You want to dedicate your hard earned education, your talents and energy to a task which would benefit not merely yourself—for that is selfishness—but which would benefit the underprivileged, the down-trodden or the oppressed. This is a perfectly natural humanistic impulse which sents afire the ardor of most young people, and which, if allowed to express itself, performs some of the world's greatest achievements. Such a feeling drives the young doctor into the slums, the lawyer to defend gratuitously some poor wretch caught in the toils of law, the young missionary into the jungle, and the young writer to expose and assail some great oppression, or zealously to advance some worthy cause.

These manifestations of the idealistic urge in a person, are all worthy and noble, yet, for us, young American-Ukrainian students, whether graduate or not, there stands a task to be performed which in scope, magnitude and worthiness exceeds anything which we could possibly dedicate ourselves to — **the freedom of the Ukrainian nation.**

Now, do not jump at the incorrect conclusion that this is some chauvinistic propaganda. Instead — consider the facts and see for yourselves whether or not this cause is really one which should receive the fruits of this idealistic urge in you.

Today Ukraine, notwithstanding its heroic endeavors to free herself, is divided among four European states — Soviet Russia, Poland, Roumania and Czechoslovakia.

Under Soviet Russia our fellow Ukrainians are being persecuted and denationalized, in the same brutal manner as in the former Czarist Russia. We have all read the reports of even the most careful and conservative observers of how thousands of Ukrainians are being denied the simplest of foods and are actually being starved to death by the Communist government. Under Poland the Ukrainians are treated as a counquered race: being persecuted, deprived of even rudimentary education in their native language and robbed of all possibilities of progress and development. The "pacification" is still fresh in our minds. And the same story is true of Ukraine under Roumania and Czechoslovakia.

Do not these sufferings, these sacrifices, irrespective of traditional, historical and cultural rights to be free, convince you that this cause — the freedom of Ukraine, — is more than sufficiently worthy of the best that is in us? Is not the worthiness of this cause sanctified by the blood of numberless Ukrainian patriots who gave their lives for it?

The questions need not be answered — for they answer themselves.

Therefore, the very best that is in us, our idealism, our education, our talents and energy should be harnessed to the furtherance of this cause. Naturally, I do not mean that we should neglect other necessary things — that is obvious. Also, there is no need for me to detail the methods to be used to further this cause.. You have intelligence and discretion.

In general, study the Ukrainian language and history, read the Ukrainian newspaper, organize yourselves, diffuse among the Americans information about the Ukrainians and support Ukrainian institutions. To summarize —become interested in Ukrainianism.

Our task in aiding and supporting this cause is infinitely more easy than that of our parents, whose advent to this land of opportunity and freedom was met with innumerable obstacles. And yet the fruits of their labors are so great and evident all about us, and even in ourselves. We are equipped with everything they lacked and with such tools we should hew much greater achievements in the field of endeavors dedicated to the establishment of an independent state of Ukraine.

To paraphrase the familiar call:

Let's go, Young Ukraine!

Stephen Shumeyko,
Newark, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Recent Developments of the Ukrainian Civic Center.

A hobby art exhibit which was sponsored by the Ukrainian Civic Center proved a wonderful success. Through sincere cooperation of the members, the club was able to present the unique work of the girls. Both guests and friends noted the exceptional talents of the girls and marveled as to the extent these traits were applied.

There was no end to the wonder of these girls. Miss Dyczko compiled her artistic sketches and displayed a series of drawings, the subjects of which vary from nature to humanity. Each drawing is worthy of mention. Miss Bruchkowska's knitted a sweater which required of you only a glance to assure you of its value. Anna Balko's crocheted hat received no small measure of comments and Mrs. Kedrowsky's needlecraft added a marvelous spectacle. An incomplete bedspread as yet, the work of Nettie Siwruk, convinced one beyond doubt of the unusual ability of this young lady, while Helen Lalka's pillow-case must have been a surprise even to herself.

Following the discussion of this and that article, amusement at once came in order. Ping-pong, bridge and dancing afforded delightful entertainment to the guests. No affair is complete without refreshments, and to adhere to the usual standard, tea and cookies were served by the members.

Another splendid day was spent by the members on Sunday, June 25. This time the trips to Bear Mts. by boat offered attraction. The cool breeze of the water and the romantic view of the Palisades created an atmosphere of perfect contentment. The gayities for the day were swimming, tennis playing, dancing, roller skating and what have you...As we were returning home, we felt content and happy under anticipation of future activities.

Irene J. Lenchuk.

В. Кедровський.

БОРОТЬБА З ПОГРОМАМИ НА УКРАЇНІ

(7)

Серію нових жидівських погромів почала в 1918 році червона московська армія, яка, відходячи перед українськими й німецькими військами, громила на своїм шляху жидівські містечка та жидівські райони в ріжних містах. В багатьох випадках вище большевицьке командування знало виновників погромів, але дивилося на них крізь польці й не старалося припинити погромні ексцеси, бо, очевидно, не було в силі зробити це в часах панічного відступу червоної армії з України. Особливо жорстокі погроми були в Новгород-Сіверському та в Глухові, де червоноармійці грабили, громили та вбивали не лише Жидів, але в більшій мірі Українців.

Про погроми Добровольчої Армії Денікіна на Україні, які вона заводила проти Українців, зібрано було багато матеріялу. Між ними Головна Державна Інспектура мала численні донесення про ті погроми з півдня України. Матеріяли ці зібрані були спеціяльними відпоручниками Інспектури, які пробиралися в запілля армії Денікіна. Можливо, що ці матеріяли колись побачать світ, видруковані окремою книжкою, а тепер я подам лиш окремі факти, які ілюструють загальну картину добровольчих погромів Українців.

Ось характеристика одного з командантів армії Денікіна: „Ґенерал М... — людина жорстока з бандитським характером. Підчас відвороту Добровольчої Армії був великий погром у Черкасах (відзначився полк. М...). Тодіж по дорозі забирали у селян фіри з кіньми, потім селяни відбивалися й тікали, зрікаючися своїх коней. Провадилася мобілізація; за коні платили радянськими грішми. Знимали з селян серед вулиць чоботи й кожухи, були контрибуції".

А ось друга картина жорстокого погрому: „Посад Вісунск (Батурина, на Херсонщині, де жиють потомки колишніх Запорожців) в тім часі бомбардував з гармат відділ ґенерала Слащова; стрілянина затихла на другий день. Я в той день узяв відпустку й поїхав до Батурини, бо я там мав родичів.

„Під той час у посаді відбувався погром селянства. Все майно, що можна було взяти, вивозили до Миколаєва, а там його продавали. Таке майно, як хати, повітки, клуні, молочене і немолочене збіже, спалено; молодих мужчин вбивали, жінки насилували й т. д. Лише те майно вціліло, яке оборонило духовенство. З 2,500 дворів лишилося не більше 500, що не були зруйновані і спалені. Після цього погрому ґенерал Слащов видав наказ, щоби боротися з бандитизмом (себто з селянством) безпощадно, включно до нищення окремих сіл".

Цей наказ є точним повторенням таких самих комуністичних наказів Раковського, Буденного, Котовського, Фрунзе, Ворошилова та інших комуністичних полководців і адміністраторів.

Інший звіт говорить про те, що „також забрано коні на Херсонщині в селах: Грушівці, Марянівці, Воронцівці, Осокорівці, Качкарівці, Сидіївці, Видчинах, Новопетрівці й Константинівці".

А ось ще про туж саму Добровольчу Армію: „З наказу ґенерала Слащова в місті Єлисаветі повішено 12 мужчин на площі перед будинком кавалерійської школи; трупів повішених, згідно з наказом, не здіймали три доби. На однім з повішених був напис: „Петлюрівець, комуніст, бандит Андрій Стратієнко", а на другім напис: „Його одинацять помічників". На ділі Стратієнко це був відомий народній учитель і антикомуністичний діяч, якого провина перед Москалями була лише та, що він був українським самостійником.

З повідомлень з тоїж Херсонщини, де найдовше була Добровольча Армія, читаємо: „В Банштанці повішено 17 осіб, а розстріляно й порубано більше як 100 осіб (Баштанка — українське село). Звідси 42 донський козацький і 8 лубенський гузарський полк виступили на Кривий Ріг. По дорозі біля села Костромки вони розстріляли 236 українських селян, яких названо повстанцями і яких нібито захопили ці полки в полон підчас бою між костромкою та Ново-Воронцівкою. Розстріли й грабіжі відбулися в кождому стрічному селі. Після захоплення в бою від большевиків стації Долґінцево було розстріляно більше як 100 селян, яких названо повстанцями. На другий день по захопленню Кривого Рога пограбовано в мирного населення не тільки худобу, вози й коні, але пограбовано рядна й рушники з образів. Добровольці забирали все, що лише могли потягнути й що можна було продати за гроші, або проміняти на „самогон". При відвороті Денікінської Армії вона всю дорогу грабувала селянство, а відділ полковника Салікова робив погроми й грабіжі Жидів у Березнеговатім на Херсонщині; 42 донський козацький полк полковника Гумілевського робив погроми в Масківці, Томашполі, Копай-Городі, Мурованих Курилівцях і Вербівцях на Поділлю.

„Ґенерали О... і Ш..., дивлячись на грабунки селянства, реготали, а до того ґенерал О... приговорював, що нехай прийдуть большевики, то побачать, що добровольці вміють краще від них грабувати... По приході до польського кордону всіх підводчиків-селян прогнали геть, а коні здали в Гусятині польській владі за спеціяльними поквітуваннями. Пізніше на ці квіти добровольці отримали від польської влади по 3,000 злотих за кожного коня".

Для опису большевицьких погромів українського населення в Україні й у Росії тут нема місця. На це треба списати грубі томи книжок. Тут я подам лиш один з цікавих декретів, на які радянський уряд був такий щедрий від самого його приходу на Україну. В листопаді 1920 р. тодішній голова раднаркому України, Х. Раковський, видав такий декрет:

1. Кожний, хто противиться совітській владі, буде негайно розстріляний.

(Далі буде).

Нова наймичка.

Господиня: А маєте свідоцтва?

— Ні, я їх подерла.

— Алеж це немудро!

— Ви, пані, зробили би це також, коли би прочитали їх!

—o—

— Тут давніше жив один хемік. Він робив досліди з виспуховими матеріялами.

— А де він тепер?

— Бачите цю пляму на стелі?

— Так.

— Ця пляма то той — хемік.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Відчит про шлях до державности.

У своїй організаційно-інформаційній подорожі по українських громадах Америки, завитав головний організатор ОДВУ, п. Свистун, і до Ню Гейвен. Дня 20 серпня виголосив свій відчит у битком заповненій церковній галі, до публики, зложеної з чоловіків, жінок та численної тутешньої молоді обидвох полів. Місцевий парох, відкриваючи збори, представив зібраному народові прелєгента Т. Свистуна, которого привитано оплесками. Потім покликано секретарки. Ціль поїздки головного організатора „Організації Державного Відродження України" є відома кождому, хто інтересується справами України. Справа, порушена прелєгентом у своїм викладі, є великої ваги, бо рішає про те, чи українському народові жити на волі у своїй незалежній державі, чи бути й на далі рабами. Тому не від річи буде навести хоч дещо важнішого з його реферату, виголошеного зворою та життям. А думки ті такі: Український нарід поривався вже нераз з великим запалом проти своїх гнобителів, але все з жалю гідним наслідком. Причинами невдач були похибки, яких допускалися наші найліпші провідники-патріоти, як Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Дорошенко, а останніми часами Скоропадський. Гетьман Богдан Хмельницький мав за собою розбурхану масу і міг по славних своїх побідах над Поляками під Пилявцями та Жовтими Водами загнати Поляків до самої Варшави і там подиктувати їм свій мир. Але він мав на увазі головно козацьку верству і її інтереси. Тому отягався, ждав, аж Поляки виберуть собі нового короля, щоби з ним годитися. А новий король зорганізував армію та пішов на свого ворога-побідника війною! З побіди Богдана Хмельницького над Поляками лишилася лише весела згадка, але з сумними наслідками для Українців. Другий славний український гетьман, Іван Мазепа, хоч культурніший та більший стратегік від свого попередника Хмельницького, волів шукати союза зі шведським королем Карлом, ніж зреволюціонізувати маси проти московського царя і аж тоді шукати воєнного союза з сусідним володарем Карлом. Гетьман Іван Мазепа, якщо був би зреволюціонізував перше народні маси, зорганізував їх, та аж тоді пошукав собі помочі у боротьбі з північним білим медведем, що то „ходить як чоловік", був би нині тим для України й українського народа, чим є Юрій Вашінгтон для Злучених Держав Америки! Невдачі гетьмана Дорошенка у своїх воєнних походах мали також своє жерело в тих самих похибках.

Осуджуючи всякі спроби будови власної держави на концесіях і торгах з віковічними ворогами і на надіях на чужу поміч, заохочував бесідник старих і молодих, мужів і жіноцтво, а особливо українську американську молодь, хлопців і дівчата, до зреволюціонізування мас, щоби мати на час потреби сильне, свідоме, та готове на всякі жертви сильне запілля в народних масах. Бесідник взивав до зорганізування та освідомлення народньою справою американської молоді, щоби вона на поклик Неньки України могла стати до фронту і без ляку та тривоги піти назустріч ненаситному Ляхови, пів дикому Румунови, та людожерному азійському дикунови, російському дикунови, російському большевикови. Нам, Українцям, говорив п. Свистун, потрібно свідомих, патріотичних та відважних дівчат, жінок та матерей, щоби перші на час потреби стали сестрами-жалібницями для своїх ранених у війні братів, героїв-вояків, лікарками, пістунками, тощо, а мами щоби виховували свої діточки на свідомих Українців і Українки, бо лише свідоме громадянство може прийти з неволі до волі.

Того самого вечора зараз по відчиті зібрана на відчиті українська патріотична нюгейвенська молодь, хлопці й дівчата, вибрали чотирох делегатів на зїзд ОДВУ до Ню Йорку в особах: Франка Клопотовского та Івана Підлісного з хлопців, а Теклю Голубович та Ольгу Небор з дівчат.

Ольга Небор,
Текля Голубович,
секретарки.

ЛЯДЦЬКЕ ЗАСЛІПЛЕННЯ.

Подорож з перешкодами на свято І. Франка у Львові мали п. Володимир Білинський, просвітянський урядовець, і п. Кавецький, з Бучаччини. Вони вступили по дорозі до Бережан і своїми народними строями звернули на себе увагу. Арештували їх 27 травня і випустили на інтервенцію кількох осіб, головно д-ра Бемка, аж 28, так, що звільнені не могли вже їхати до Львова. Тоді вислали вони депешу з Бережан до Львова до Комітету свята; це було причиною непорозуміння і спростування деяких бережанських громадян, які гадали, що якісь невідомі заступають делегатів Бережанщини. П. Білинського, коли вертався додому, арештували ще раз 29. вечером у Петликівцях, де якісь польські селяни повідомили поліційну станицю у Білявинцях, що будімто знають його як підозрілого. Там просидів він до рану 30. травня.

Перо до наповнювання.

Пані й панове! Осьтут є перо до наповнювання, яке вам вистане на все життя. Можете його замикати, можете його вдарити молотком, можете його кинути в воду, або до землі, йому нічого не буде...

Голос з публики: А чи можна ним писати?

—o—

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член від. 239 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою поміччю у моїм тяжким положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Микола Побігушка.

—o—

Я, нижче підписана, ще не є членкою У. Н. Союза, але вписуся до від. 360 ім. Тараса Шевченка в Лічбурґ, Па. Складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїм чоловіку Павлови Костюку. Желаю найкращого розвитку У. Н. Союзови, й багато нових членів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Марія Костюк,
Пітсбурґ, Па.

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(79)

Джесон Ґрідлі розповів свій плян товаришам вязниці: Плян його був одиноко можливий в цій ситуації. Всі вязні мали працювати над прокопанням тунелю з печері на поверхню землі. „Це лиш одинока надія наша на ратунок", закінчив свою розмову Ґрідлі. Всі погодилися на це, бо іншого виходу не було. Треба було ратуватися, як можна, або чекати безчинно, поки горібси не зїдять їх. Тоді всі стали до праці і власними руками розгребувати землю.

Зпочатку робота йшла дуже поволі. Але згодом пощастило викопати кілька раковин, які їм служили замісць рискалів. Землю з тунелю вони розкидали по підлозі своєї печері та втоптували її в багно так, щоб горібси, які приносили їдження, не могли нічого помітити. Здавалося, що кінця не буде цій повільній і тяжкій праці. Але ніхто не зражувавсь, а дедалі то з більшим запалом усі працювали.

Горібси точно приносили поживу всім. Коли лише вязні почують бувало, що вода в озері хлюпнула, що означало, що якийсь горібс пірнув під воду й пливе до їх печері, всі покидали працю й тісно ставали довкола того місця, звідки горібси звичайно приходили. Цим вони загороджували дорогу горібсам у глибину печері, де горібси могли би побачити тунель. Одного разу Ґрідлі знайшов в тунелю кілька корінців з дерев. Це переконало його, що скоро тунель вийде в ліс.

Нова надія піддала більше охоти всім пятьом вязням і вони почали працювати ще з більшим запалом. У той час, коли ці пять нещасливих вязнів старалися дістатись на поверхню землі з своєї печері смерти, над горами Ціпдару появився великий літак. Це капітан рішив востанне пошукати Тарзана та Ґрідлія з проводником разом з ними людьми. „Ні, в цих горах вони не можуть вратуватися", сказав капітан свому помічникови. „Мабуть годі шукати їх тут".